

Referat fra møde i taskforcen for udtagning af kulstofrige lavbundsjordrer og de kollektive virkemidler d. 8. juni 2023

Sted: Landbrugsstyrelsen, Eltangvej 230, 6000 Kolding

Deltagere: Jannik Seslef (Assens Kommune), Jan Pedersen (Varde Kommune), Susanne Mortensen (Limfjordssekretariatet), Gunilla Dahlkild Ørbech (KL), Irene Wiborg (SEGES), Simon Rosendahl Bjørnholm (SEGES), Mikael Kirkhoff Samsøe (VKST), Mikael Strandbygaard (Landbrug & Fødevarer), Kristine Elisabeth Mulbjerg (MST), Kjeld Lundager Jørgensen (NST), Henrik Vest Sørensen (NST), Sanne Lisby Eriksen (LBST), Asger Petersen (LBST), Kenneth Dryden (LBST), Lea Bro Nielsen (LBST) og Victoria Camille Schou Haabegaard.

Ad pkt. 1: Velkomst v. Landbrugsstyrelsen

Velkommen

Præsentation af nyt medlem i taskforcen: Mikael Strandbygaard fra L&F, som tiltræder i stedet for Erik Jørgensen.

Godkendelse af referat fra møde d. 10. maj 2023

Referat blev godkendt med kommentarer vedr. behov for at anbefale øget finansiering af de projektdrivende aktører (kommuner såvel som udtagningkonsulenter), samt styrket koordinering mellem de to parter.

Kommunikation om taskforcens arbejde

Sekretariatet foreslog at udarbejde et oplag på LinkedIn om taskforcens indsats og konstruktive samarbejde, hvilket taskforcen godkendte. Der blev gjort opmærksom på, at godkendte referater fra tidligere allerede var offentliggjort på udtagning.dk hvor taskforcens samlede anbefalinger også offentliggøres efter sommerferien. Der skal til den tid sikres kobling til ekspertgruppens arbejde.

Ad pkt. 2: Præsentation af overliggernotat om taskforcens samlede identificerede barrierer og løsningsspor v. Landbrugsstyrelsen

Overliggernotatet præsenteredes af Lea Bro Nielsen med forklaring af barriere kategorier og grundlag for inddeling. Til overliggernotatet medfølger en liste med taskforcens samlede identificerede barrierer og anbefalinger, som vil fungere som et aktivt status-dokument med offentliggørelse af første version efter sommerferien og efterfølgende løbende opdatering.

Sekretariatet modtog kommentarer og input til justeringer fra taskforcen, herunder at barrierer, der enkeltstående vurderes mindre væsentlige, skal fremhæves, da de samlet set udgør en større

barriere, hvortil løsningsspor typisk er lettere at implementere. Taskforcen bemærkede desuden, at de øvrige kollektive virkemidler skulle nævnes mere eksplicit i overliggernetatets introduktion.

3. Gennemgang af udkast til den konsoliderede liste af anbefalinger om løsninger på barrierer v. Landbrugsstyrelsen

Udkast til den konsoliderede liste af identificerede barrierer og anbefalinger blev præsenteret af Lea Bro Nielsen og Asger Petersen. De identificerede barrierer sorteres efter deres væsentlighed og sekundært ved taskforcens vurderede sværhedsgrad ift. evt. implementering af anbefalede løsningsspor.

Taskforcen foreslog, at et konceptuelt diagram over projektprocessen evt. kan udarbejdes mhp. at skabe et større overblik over, hvor konkret i processen, en given barriere udspiller sig. Sekretariatet forventer, at et sådant diagram vil blive udarbejdet ifm. offentliggørelsen.

Den konsoliderede barriereliste blev gennemgået punkt for punkt med notering af taskforcens forslag til ændringer eller justeringer. Det blev endvidere besluttet at rangere barrierelisten ud fra sværhedsgrad, således at de lettest implementerbare løsningsspor fremhæves.

I det nedenstående afsnit er udvalgte barrierer fremhævet med ønsker til justeringer.

Begrænset mulighed i ordninger for samtænkning af vedvarende energi og udtagningsprojekter

Taskforcen bemærkede, at barrieren er kompleks og vedrører flere opmærksomhedspunkter. Da Miljøstyrelsen arbejder med miljøfaglige vurderinger og tinglysning af placering af solceller, bør løsningsforslaget indeholde en procedure for tinglysning, som tydeliggør retningslinjer for hensigtsmæssig opsætning af solceller på lavbundsområder. I retningslinjerne bør man skelne mellem naturfremme og vedvarende energi afhængig af det konkrete lavbundsområdes potentiale. Dertil skal kommuner have mulighed for at vælge solcelleprojekter fra og til.

Manglende praktiske muligheder for håndtering af merudledning af fosfor som følge af vådlægning af lavbund

Taskforcen bemærkede, at barrieren indeholder flere løsningsspor, herunder behov for vidensdeling mellem projektere, bedre vejledning via tilskudsordningerne, manglende viden om den faktiske merudledning og bedste afværgeforanstaltning samt politisk stillingtagen til grænseværdier.

Manglende forum for vidensdeling og styrkelse af relationer mellem projektdrivende aktører

Taskforcen bemærker, at der er behov for et styrket forum for projektdrivende aktører mhp. at styrke relationer, dele viden og derved øge de samlede kompetencer. SEGES, Kommunernes Landsforening og Naturstyrelsen planlægger første arrangement d. 4. oktober 2023.

Usikkerhed om klimakreditter

Taskforcen drøftede usikkerhederne ved klimakrediters betydning for lodsejeres incitament til at indgå i lavbundsprojekter samt vigtigheden af at kunne medtælle klimakreditfinansierede lavbundsprojekter i det nationale regnskab. En måde at sikre medtælling kunne være ved anvendelse af en specifik afgrødekode. Desuden drøftedes rammer for kommunikation ift. Landbrugsstyrelsens vurdering af klimakrediters betydning. Der henvistes desuden til ekspertgruppen, der har drøftet samme problematik.

Manglende transparent og præcis registrering af indsatser ved kortlægning

Taskforcen udtrykte et behov for at have en aktuel kortlægning af, hvor, og hvorfor, lavbundsprojekter ikke kan gennemføres grundet diverse årsager afdækket under

forundersøgelsen. Taskforcen anså ikke emnet som en barriere i sig selv og besluttede derfor, at en separat liste, der adresserer ønsker til forbedringer, skulle oprettes ved siden af listen med barrierer og anbefalinger.

Skatteregler vedr. boringsnære beskyttelsesområder (BNBO)

Taskforcen anførte, at lavbundsprojekter kan forhindres betydeligt i tilfælde af overlap med BNBO, da uklarhed om proces for vurdering af skattefrihed skaber usikkerhed ift. ansvar for hhv. lodsejere og projektejere. Taskforcen vurderede på denne baggrund, at barrierens væsentlighed skulle justeres til medium. Et løsningsspor vil være, at taskforcens sekretariat indgår i dialog med Miljøstyrelsen og skattemyndigheder om klarlægning og evt. justering af vurderingspraksis.

Usikkerhed om kompensation til § 3-arealer

Taskforcen diskuterede, hvordan § 3-sagens afgørelse evt. vil påvirke lodsejeres tillid til at indgå i frivillige aftaler med staten. Løsningsspor bør adressere, hvordan man kan opbygge tillid og forsikre lodsejere om vilkår i aftaler.

Vilkårlige forskelle i ordningerne

Fordele og ulemper ved Landbrugsstyrelsens og Miljøstyrelsens tilskudsordninger drøftedes. Taskforcen anførte, at to forskellige ordninger med det samme overordnede formål forvirrer lodsejere. Dermed er der behov for at sammentænke, ikke ensrette, ordningerne i én samlet tilskudsmodel, der skal sikre afløb for afsatte midler og tempo i udtagningsindsatsen. Da flere barrierer relaterer sig til denne problemstilling, blev det på listen med identificerede barrierer og anbefalinger besluttet at samle diverse forhold under ét punkt, hvor også Naturstyrelsens muligheder og udfordringer ift. at udføre lavbundsprojekter via anlægsbevilling skal afspejles.

Ny natur ved udtagningsprojekter og ammoniakregler

Taskforcen bemærkede, at den nylige ændring i bekendtgørelsen for naturtyper (20. april 2023) ikke tager højde for vådområdeprojekter og lavbundsområder, der overlapper med Natura 2000 områder. Herved vurderes barrieren kun delvist løst, hvortil taskforcen fortsat vil fokusere på at øge hensyn til vådområdeprojekter og Natura 2000 områder i ammoniakreguleringen.

Risiko for mindre hensigtsmæssig sammenhæng mellem enårige CAP bioordninger, ekstensiverings- og udtagningsindsatsen

Taskforcen bemærkede, at konkurrence om arealer til permanent udtagning i praksis ikke er tilstede på nuværende tidspunkt grundet den lave søgning på bioordningerne for ekstensivering med slæt og biodiversitet og bæredygtighed. Den nuværende situation er dog ingen garanti for, at arealkonkurrencen ikke kan opstå. Taskforcen følger udvikling fremadrettet.

Offentlig adgang til udtagne arealer og uhensigtsmæssig færdsel på dyrkede arealer

Taskforcen anførte, at fri færdsel som følge af et gennemført lavbundsprojekt er en væsentlig hindring for lodsejeres medvirken i projekter, da lodsejere frygter uhensigtsmæssig færdsel på fortsat produktive områder, særligt i Østdanmark og bynære egne. Taskforcen anførte endvidere, at i andre dele af landet kan muligheden for fri færdsel på udtagne arealer være katalysator for, at lodsejere vil indgå i projekter på baggrund af et ønske om at bidrage positivt til lokalområdet. Det besluttedes, at der i taskforcen arbejdes videre med at udbore omfang af udfordringen ved offentlig adgang med evt. oplæg til den Nationale Styregruppe om at tilvejebringe reguleringsmæssige ændringer, der f.eks. tilgodeser projektarealets beskyttelse mod offentlig adgang, såfremt lodsejere konkret ønsker det.

Ad pkt. 4: Opsamling på drøftelse om sammentænkning af tilskudsordninger

Asger Petersen anførte, at arbejdet forventes opstartet for alvor i Landbrugsstyrelsen og Miljøstyrelsen i efteråret 2023. Udtænkning af én optimal tilskudsmodel fordrer omfattende baggrundsanalyse af, hvor mange hektarer EU- og nationale midler kan tilvejebringe udtagning af i forskellige kombinationer, samt blik for rammeændrende faktorer, såsom landing af en grøn skattereform. Hertil vil det for styrelserne fortsat være relevant at inddrage taskorcen i vurderingen af evt. praksisnære udfordringer ved de forskellige tilskudsmodeller. Taskorcen vil dermed fremadrettet skulle inddrages for at vurdere løsningsforslag mhp. at undgå snævre administrative kasser, som situationen for nuværende er med Landbrugsstyrelsens og Miljøstyrelsens respektive tilskudsordninger.

Der var i taskorcen enighed om, at ordningerne rummer forskelligartede potentialer, og at man i arbejdet med at udvikle én samlet tilskudsmodel skal have blik herfor frem for blot at ensrette ordningernes krav og vilkår. Man bør i sammentænkningen desuden muliggøre fleksibilitet over for prisudvikling på varer og services, herunder rådgivning. Tilskudsmodellen bør tilmed designes til at kunne tilvejebringe mindre projekter, der for nuværende ofte ikke er omkostningseffektive og derfor nedprioriteres. Samtidig bør de projektdrivende aktørers roller (kommuner, Naturstyrelsen og udtagningskonsulenter) koordineres mere hensigtsmæssigt og styrkes finansielt. Taskorcen lagde vægt på, at én samlet tilskudsmodel i højere grad end nu kan bidrage til at sikre afløb for afsatte midler og tempo i udtagningsindsatsen.

Ad pkt. 5: Videre proces og arbejdsopgaver

Inden oversendelse til Fødevareministeriets Departement d. 30. juni 2023, justeres den konsoliderede barriereliste yderligere med udgangspunkt i taskorcens kommentarer og opfølgende feedback.

Efter sommerferien følger taskorcen offentliggørelsen af listen med identificerede barrierer og anbefalinger samt implementeringen af anbefalede løsningsspor. I samme forbindelse udvides taskorcens arbejdsfokus desuden til også at omfatte øvrige kollektive virkemidler. I første omgang vil dette omfatte vådområdeindsatsen, hvor der kan være direkte overlap eller parallelle problemstillinger ift. lavbundsindsatsen.

Efterårets møderække forventes opstartet i august.